

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ПП 3.1.4.4. Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»
напряму підготовки 6.010102 Початкова освіта

Київ – 2016

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

**з науково-методичної та
навчальної роботи**

О.Б. Жильцов

« 09 » 09 2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ПП 3.1.4.4. Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Напрямок підготовки 6.010102 Початкова освіта

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02135554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1644
Глиссер
(підпис) (прізвище, ініціали)
«   » 20 16 р.

Київ – 2016

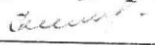
Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»: роб.навч.прог.
[для студ. напр. підготов. 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад.
Вишнівська Н.В. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. –
21 с.

Розробник:

Вишнівська Наталія Володимирівна, кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол № 2 від 07 вересня 2016 року

Завідувач кафедри початкової освіти

С.М. Мартиненко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи

М.А. Машовець

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 рік
© Педагогічний інститут, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <u>0101 Педагогічна освіта</u> (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.010102 Початкова освіта (шифр і назва)		
Змістових модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкової школи	Рік підготовки: 4-й	
Загальна кількість годин – 72		Семестр 7-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 8 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	6 год.
		Семінарські	
		12 год.	2 год.
		Самостійна робота (підготовка до семестрового контролю)	
		40 год.	64 год.
		Модульний контроль 4 год.	
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є:

- розкриття наукових концепцій, дидактико-методичних понять, методів та технологій уроку «Я у світі»;
- надання допомоги студентам у процесі оволодіння професійною компетентністю, формування особистості майбутнього учителя, який зорієнтований не на передачу знань, а на особистісний розвиток учня, формування його соціальної і громадянської компетентностей шляхом засвоєння різних видів соціального досвіду, що складається із загальнолюдських та національних цінностей, соціальних норм, громадянськї активності, прийнятої в суспільстві поведінки, толерантного ставлення до відмінностей культур, традицій і різних думок;
- розкриття процесу гуманізації і демократизації освіти в Україні; визнання пріоритетів загальнолюдських цінностей; формування потреби до пізнання світу та людини як соціальної та біологічної істоти; засвоєння духовних цінностей; виховання патріотизму, поваги до Української держави, її символіки.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є:

- створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;
- оволодіння дидактико-методичними знаннями з навчальної дисципліни;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;
- розвиток умінь моделювання навчально-виховного процесу уроків «Я у світі»;
- реалізація виховного спрямування предмета з метою формування професійних рис і якостей особистості;
- формування готовності до творчої активності у професійній діяльності;
- розвиток умінь користуватися системою цінностей суспільства;
- оволодіння системою норм, традицій, культурних стандартів поведінки.

Навчальна дисципліна «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»» спрямована на формування у студентів професійних компетентностей:

Загальні компетентності:

- **світоглядна** – наявність ціннісно-орієнтаційної позиції, загальнокультурної ерудиції, широкого кола інтересів. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії, значущості для власного

розвитку знань методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» у початковій школі;

- **громадянськ** – розуміння відповідальності перед суспільством і державою за свою професійну діяльність, зокрема в організації навчально-виховного процесу на уроках «Я у світі» в початковій школі. Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю, поважати Батьківщину, її символіку, традиції, мову;

- **комунікативна** – вміння здійснювати комунікативну взаємодію у підсистемах «учитель-учень», «учитель-учитель», «учитель-батьки». Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя;

- **інформаційна** – здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань з методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Здатність до ефективного застосування інформаційних технологій;

- **науково-дослідницька** – здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Здатність до самостійної професійної діяльності, пов'язаної з вирішенням педагогічних ситуацій на уроках «Я у світі» у початковій школі;

- **самоосвітня** – здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого педагогічного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Фахові компетентності:

- **організаційна** – здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати й оцінювати діяльність учнів на уроках «Я у світі» в початковій школі, проектувати формування їхньої соціальної і життєвої компетентностей;

- **психолого-педагогічна** – володіння психолого-педагогічними знаннями, знаннями із навчальної дисципліни, здатність добирати та застосовувати на уроках «Я у світі» ефективні педагогічні технології навчання, враховуючи індивідуальні та вікові особливості молодших школярів;

- **методична** – володіння методами, прийомами і засобами формування у молодших школярів соціальної і життєвої компетентностей; здатність до вирішення фахових і методичних завдань; застосування на практиці професійних умінь і навичок для формування методичної культури, вирішення педагогічних ситуацій; ефективна організація та проведення уроків «Я у світі»; інтегрування перспективних педагогічних технологій для досягнення поставленої мети;

- **здоров'язбережувальна** – здатність раціонально ставитись і берегти власне здоров'я і здоров'я учнів, створювати сприятливе здоров'язбережувальне освітнє середовище на уроках «Я у світі»;

- **інтегративна** – готовність упроваджувати в навчально-виховний процес початкової школи інтегровані уроки із застосуванням сучасних освітніх технологій, поєднувати знання з різних навчальних предметів для побудови уроку «Я у світі» як цілісного творчого процесу; впровадження компетентнісного й особистісно зорієнтованого підходів у процесі навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» в початковій школі;

- **творча** – готовність упроваджувати сучасні освітні технології навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» в початковій школі, кардинально змінювати види діяльності, створювати власне навчально-методичне забезпечення курсу «Я у світі. 3-4 класи» з метою формування соціальної і життєвої компетентностей молодших школярів.

Вивчення курсу передбачає формування у студентів **знань** про:

- психолого-педагогічні, дидактико-методичні засади;
- педагогічні технології та основні концепції їх впровадження;
- методи і прийоми формування загальної наукової цілісної картини світу у молодших школярів, засвоєння норм і правил моралі;
- провідні світоглядні ідеї, положення, що складають основу системи світорозуміння, визначають ставлення людини до природи, суспільства, самої себе;
- основні пам'ятки, заклади, діячів культури та мистецтва.

На основі цих знань у студентів мають бути сформовані **вміння**:

- будувати урок як цілісну, складну, динамічну систему, основними складовими якої є організаційний дидактичний, психологічний, методичний, виховний та санітарно-гігієнічний аспект;
- організувати професійну діяльність на уроці, яка передбачає: постановку доцільної та раціональної мети і завдань навчання; мотивацію спільної діяльності вчителя і учня, планування, діагностування, прогнозування, стимулювання навчання дитини;
- використовувати правила бережливого ставлення до природи, що обумовлюють первинну соціалізацію молодшого школяра ;
- формувати потреби до пізнання світу та людини в ньому як соціальної та біологічної істоти;
- моделювати навчальну діяльність спрямовану на гуманістичне виховання особистості та розвиток загальнолюдських цінностей, залучення учнів до досягнень рідної культури;
- створювати умови для розвитку дбайливого, відповідального ставлення до природи ;

- використовувати ігрові ситуації з метою вивчення проблем вчинків і наслідків поведінки учнів;
- створювати атмосферу творчості, можливості для активного спілкування молодших школярів.

Програмні результати навчання:

- знання навчальної дисципліни, достатні для успішної діяльності в освітній сфері;
- вміння ефективно і гнучко використовувати знання з навчальної дисципліни в суспільній, освітньо-професійній та особистісній сферах діяльності;
- здатність моделювати уроки «Я у світі» із застосуванням сучасних педагогічних технологій навчання, визначати їхнє навчально-методичне забезпечення;
- уміння робити презентації (усно/письмово), виконувати дослідницькі, експериментальні проекти;
- здатність аналізувати навчально-методичні комплекти для початкової школи, оцінювати їхнє змістово-технологічне наповнення відповідно до дидактичних вимог;
- вміння розробляти плани-конспекти та проводити уроки «Я у світі» із застосуванням сучасних технологій навчання, визначати їхнє навчально-методичне забезпечення, уміння застосовувати сучасні ІКТ;
- здатність оцінювати навчальні досягнення молодших школярів;
- уміння здійснювати пошук і огляд інформації щодо сучасних технологій навчання у спеціальних наукових джерелах, використовуючи різноманітні ресурси (періодичні видання, бази даних, веб-сайти, портали тощо);
- здатність опрацьовувати інформаційні джерела для ознайомлення з перспективними педагогічними технологіями і методикою їх упровадження в початковій школі;
- здатність аналізувати перспективний педагогічний досвід учителів із застосування сучасних технологій навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» для подальшого його впровадження в навчально-виховний процес початкової школи;
- здатність працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи лідерські якості, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваних результатів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»»

Лекція 1. Предмет, мета та завдання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Становлення методик викладання природничих та суспільствознавчих наук. Предмет та завдання викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».

Ключові поняття: методика викладання природознавства та суспільствознавства, методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство» як навчальна дисципліна.

Рекомендована література:

основна [3, 4, 5];

додаткова [6].

Лекція 2. Методологічні основи курсу «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», зв'язок з іншими науками. (2 год.)

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Я у світі» у початковій школі. Методи дослідження методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Зв'язок методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» з іншими науками.

Ключові поняття: предмет та завдання методики викладання освітньої галузі «Суспільствознавство», теоретичні та емпіричні методи дослідження

Рекомендована література:

основна [1, 2, 4];

додаткова [6].

Лекція 3. Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі». (2 год.)

Сучасні програми з курсу «Я у світі». Принципи побудови курсу «Я у світі». Цілі вивчення курсу «Я у світі».

Ключові поняття: загальнодидактичні та конкретнопредметні принципи побудови курсу «Я у світі», компоненти змісту освіти, змістові лінії, навчальні програми.

Рекомендована література:

основна [2, 4];

додаткова [3].

Семінар 1. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (2 год.)

Змістовий модуль 2

Особливості навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Лекція 1. Матеріальна база навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Засоби наочності на уроках курсу «Я у світі». Класифікація обладнання (обладнання живого куточку, географічного майданчику, навчально-дослідної ділянки тощо).

Ключові поняття: основне обладнання, допоміжне обладнання, засоби наочності.

Рекомендована література:

основна [1, 4];

додаткова [2, 3, 6].

Лекція 2. Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Класифікація методів. Наочні методи навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Словесні методи навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Практичні методи навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Поняття про форми навчання освітньої галузі «Суспільствознавство».

Ключові поняття: демонстрація, спостереження, розповідь-опис, розповідь-пояснення, проблемне викладення, репродуктивна бесіда, евристична бесіда, робота з текстами книг, дидактична гра, моделювання, проектування, творчий проект.

Рекомендована література:

основна [1, 4];

додаткова [4, 6].

Семінар 1. Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Лекція 3. Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)

Особливості розвивального навчання. Порівняльна характеристика традиційної та розвивальної системи навчання. Викладання курсу «Я у світі» за системою Ельконіна-Давидова. Формування дослідницької поведінки молодших школярів.

Ключові поняття: розвивальне навчання, зона найближчого розвитку, навчальна задача, навчальна дія, змістовне узагальнення, моделювання.

Рекомендована література:

основна [4];

додаткова [3, 4, 5].

Семінар 2. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (2 год.). (Виїздне заняття до Національного науково-природничого музею. (вул. Богдана Хмельницького 15.))

Змістовий модуль 3

Людина як особистість. Людина серед людей. Культура

Лекція 1. Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (2 год.)

Людина частина природи і суспільства. Відмінність людини від інших живих істот. Людина, особистість, індивід та індивідуальність. Людське життя – найвища цінність. Цінність особистісних якостей як чесність, правдивість, доброта, милосердя, працьовитість, наполегливість, відповідальність.

Ключові поняття: Особистість, індивід, індивідуальність, моральні якості людини.

Рекомендована література:

основна [2, 3, 5];

додаткова [5].

Семінар 1. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (2год.).

Семінар 2. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (2 год.).

Лекція 3. Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (2 год.).

Поняття «культура». Основні пам'ятки, заклади, визначні діячі України. Принципи культуротворчої та культууроохоронна діяльності. Розвиток уявлень про культуру поведінки у соціумі. Основні правопорушення, поширені серед молодших школярів. Розв'язання прогностичних задач.

Ключові поняття: культура, культуротворча, культууроохоронна діяльність, розв'язання проблемних ситуацій.

Рекомендована література:

основна [2, 3, 5];

додаткова [5].

Семінар 3. Розкриття сутності та основних функцій історичного надбання української культури. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (2 год.)

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1							
Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»»							
1.	Предмет, мета та завдання курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».	4	2	2		2	
2.	Методологічні основи курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство», зв'язок з іншими науками.	4	2	2		2	
3.	Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі».	4	2	2		2	
4.	Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі».	5	3		2	2	1
Змістовий модуль 2							
Особливості викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»							
1.	Матеріальна база викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».	4	2	2		2	
2.	Характеристика методів викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».	10	4	2	2	6	
3.	Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».	6	2	2		4	
4.	Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (Виїздні заняття до Національного науково-природничого музею. (вул. Богдана Хмельницького 15.))	7	3		2	4	1
Змістовий модуль 3							
Людина як особистість. Людина серед людей. Культура							
1.	Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини.	6	2	2		4	
2.	Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.	6	2		2	4	
3.	Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища.	6	2		2	4	
4.	Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра	10	6	2	2	4	2
Разом за навчальним планом		72	32	16	12	40	4

5. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № 1		
Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»»		
1	Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі».	2
Змістовий модуль № 2		
Особливості викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»		
3	Характеристика методів викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».	2
4	Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (Виїздне заняття до Національного науково-природничого музею. (вул. Богдана Хмельницького 15.)).	2
Змістовий модуль № 3		
Людина як особистість. Людина серед людей. Культура		
5	Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.	2
6	Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища.	2
	Розкриття сутності та основних функцій історичного надбання української культури. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра.	2
Разом		12 год.

6. Самостійна робота

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1		
Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»»		
Тема 1. Предмет, мета та завдання курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.) 1. Проаналізувати зміст освітньої галузі «Суспільствознавство».	Семінарське заняття	15

<p>2. Законспектувати з програми (для загальноосвітніх навчальних закладів) мету, завдання навчального предмету «Я у світі»</p> <p>3. Опрацювати основні положення курсу «Я у світі».</p> <p>Рекомендована література: <i>основна</i> [2, 3, 5].</p>			
<p>Тема 2. Методологічні основи курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство», зв'язок з іншими науками. (2 год.)</p> <p>1. Проаналізуйте психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Я у світі» у початковій школі.</p> <p>2. Законспекуйте та поясніть методику проведення педагогічного експерименту.</p> <p>3. Відобразіть схематично взаємозв'язок методики викладання освітньої галузі «Суспільствознавство» з іншими науками.</p> <p>Рекомендована література: <i>основна</i> [1,2, 4]; <i>додаткова</i> [6].</p>	Семінарське заняття	15	
<p>Тема 3. Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі». (2 год.)</p> <p>1. Проаналізуйте сучасні програми з курсу «Я у світі», схематично покажіть які теми підручника відповідають змістовим лініям державного стандарту початкової школи.</p> <p>2. Проаналізуйте принципи побудови курсу «Я у світі».</p> <p>3. Урок-екскурсія до музею народної творчості, запишіть мету даного уроку-екскурсії.</p> <p>Рекомендована література: <i>основна</i> [1,2, 4]; <i>додаткова</i> [6].</p>	Семінарське заняття, екзамен	15	
<p>Тема 4. Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (2 год.)</p> <p>1. Схематично побудуйте етапи формування понять.</p> <p>2. Назвіть та проаналізуйте умови які необхідно створити для формування уявлення на шкільному уроці.</p> <p>3. Побудуйте ланцюг узагальнення поняття (власний приклад).</p> <p>4. Побудуйте ланцюг обмеження поняття (перехід від роду до виду).</p> <p>Рекомендована література: <i>основна</i> [1,2, 4]; <i>додаткова</i> [6].</p>	Семінарське заняття, екзамен	10	
<p>Змістовий модуль 2 Особливості викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»</p>			
<p>Тема 1. Матеріальна база викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». (2 год.)</p> <p>1. Складіть таблицю основного та допоміжного обладнання яке використовується на уроках курсу «Я у світі».</p> <p>2. Запишіть у таблицю класифікацію основного обладнання за зразком:</p>	Семінарське заняття, екзамен	10	
<table border="1" data-bbox="199 1899 1177 1937"> <tr> <td data-bbox="199 1899 560 1937">Натуральні об'єкти</td> <td data-bbox="560 1899 837 1937">Образотворчі</td> <td data-bbox="837 1899 1177 1937">Аудіовізуальні</td> </tr> </table> <p>Рекомендована література: <i>основна</i> [2, 4]; <i>додаткова</i> [6].</p>			Натуральні об'єкти
Натуральні об'єкти	Образотворчі	Аудіовізуальні	

<p>Тема 2. Характеристика методів викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (6 год.)</p> <p>1. Складіть план роботи суспільствознавчого гуртка за зразком: Гурткова робота</p> <p>Назва гуртка. Девіз гуртка. Емблема.</p> <p style="text-align: center;">Планування роботи гуртка</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="width: 33%;">Вид та місце заняття</th> <th style="width: 33%;">Зміст заняття</th> <th style="width: 33%;">Дата проведення</th> </tr> </table>	Вид та місце заняття	Зміст заняття	Дата проведення	Семінарське заняття, екзамен	15				
Вид та місце заняття	Зміст заняття	Дата проведення							
<p>2. Розробіть конспект комбінованого уроку з навчальної дисципліни «Я у світі».</p> <p>3. Розробіть конспект інтегрованого уроку.</p> <p>4. Розробіть сценарій позакласного заходу.</p> <p>Рекомендована література: основна [1,2, 4, 5]; додаткова [6].</p>									
<p>Тема 3. Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (4 год.)</p> <p>1. Розробіть урок з курсу «Я у світі» згідно системи розвивального навчання Ельконіна-Давидова.</p> <p>2. Розробіть 5 завдань для експериментальної роботи у початковій школі.</p> <p>3. Підготуйте комп'ютерні презентації сучасних технологій викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».</p> <p>Рекомендована література: основна [4]; додаткова [1, 2, 4].</p>	Семінарське заняття, екзамен	15							
<p>Тема 4. Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (4 год.)</p> <p>1. Складіть план індивідуальної та масової роботи з екологічного виховання за зразком.</p> <p style="text-align: center;">План індивідуальної роботи</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="width: 25%;">ППШ учня</th> <th style="width: 25%;">Напрями корекції</th> <th style="width: 25%;">Галузь інтересів</th> <th style="width: 25%;">Заходи</th> </tr> </table> <p>2. Складіть план фронтальної роботи з екологічного виховання молодших школярів.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="width: 25%;">Місяць</th> <th style="width: 25%;">Шкільні заходи</th> <th style="width: 50%;">Класні заходи</th> </tr> </table> <p>Рекомендована література: основна [1, 4]; додаткова [5].</p>	ППШ учня	Напрями корекції	Галузь інтересів	Заходи	Місяць	Шкільні заходи	Класні заходи	Семінарське заняття	10
ППШ учня	Напрями корекції	Галузь інтересів	Заходи						
Місяць	Шкільні заходи	Класні заходи							
<p>Змістовий модуль 3</p> <p>Людина як особистість. Людина серед людей. Культура</p>									
<p>Тема 1. Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (4 год.)</p> <p>1. Розробіть розповідь на тему: «Людське життя – найвища цінність», перетворіть її на проблемне викладення.</p> <p>2. Розробіть евристичну бесіду на тему: «Моральні якості людини», припустіть та проаналізуйте можливі помилки вчителя.</p>	Семінарське заняття, екзамен	15							

<p>3. Запропонуйте план індивідуальної та колективної роботи з курсу «Я у світі».</p> <p>Рекомендована література: основна [1, 5]; додаткова [5].</p>																										
<p>Тема 2. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (4 год.)</p> <p>1. Побудуйте логічні схеми понять: родина, суспільство. 2. Розкрийте зміст понять теми: «Моральні цінності» за зразком:</p> <table border="1" data-bbox="245 488 1008 562"> <tr> <th>№</th> <th>Поняття теми</th> <th>Визначення</th> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table> <p>Рекомендована література: основна [2, 3, 5]; додаткова [5].</p>	№	Поняття теми	Визначення				Семінарське заняття, екзамен	10																		
№	Поняття теми	Визначення																								
<p>Тема 3. Усвідомлення довілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (4 год.)</p> <p>1. Розкрийте варіативність викладення матеріалу до теми: «Турбота кожного про оточення, про довілля, про історичну та культурну спадщину», в контексті поширених видів навчання, за зразком.</p> <table border="1" data-bbox="277 857 1120 1160"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="3">Види навчання</th> </tr> <tr> <th>Мета</th> <th>Пояснювально-ілюстративне</th> <th>Проблемне</th> <th>Розвивальне</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Принципи</td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td>Форми</td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td>Методи</td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td>Види діяльності</td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table> <p>2. Розробіть проект на тему: «Славетні українці».</p> <p>Рекомендована література: основна [2, 4]; додаткова [3, 5].</p>		Види навчання			Мета	Пояснювально-ілюстративне	Проблемне	Розвивальне	Принципи				Форми				Методи				Види діяльності				Семінарське заняття, екзамен	10
	Види навчання																									
Мета	Пояснювально-ілюстративне	Проблемне	Розвивальне																							
Принципи																										
Форми																										
Методи																										
Види діяльності																										
<p>Тема 4. Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (4 год.)</p> <p>1. Побудуйте логічну схему понять із теми (за вибором) для рівня початкової школи. 2. Розкрийте зміст ключових понять теми.</p> <table border="1" data-bbox="256 1491 884 1532"> <tr> <th>Поняття теми</th> <th>Визначення</th> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </table> <p>Рекомендована література: основна [2, 4, 5]; додаткова [3, 4, 5].</p>	Поняття теми	Визначення			Семінарське заняття, індивідуальне заняття, екзамен	15																				
Поняття теми	Визначення																									
Разом 40 год.	Разом	155																								

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»
Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				Змістовий модуль III				
Назва модуля	Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»»				Особливості викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»				Людина як особистість. Людина серед людей. Культура				
Кількість балів за модуль	94 балів				100 балів				110 балів				
Лекції	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
Теми лекцій	Предмет, мета та завдання курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». (1 бал)	Методологічні основи курсу «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство», зв'язок з іншими науками. (1 бал)	Зміст курсу «Я у світі» у сучасній початковій школі». (1 бал)		Матеріальна база викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». (1 бал)	Характеристика методів викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (1 бал)	Інноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (1 бал)		Людина як складно організована моральна і самооцінна істота. Неповторність кожної людини. (1 бал)				Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (1 бал)
Теми семінарських занять				Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі». (10+1 бал) модульний контроль-25 балів		Характеристика методів викладання освітньої галузі «Суспільствознавство». Форми вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство». (10+1 бал)		Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі». (10+1 бал) модульний контроль-25 балів		Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу. (10+1 бал)	Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. (10+1 бал)		Людина і культура. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра. (10+1 бал) модульний контроль-25 балів
Самостійна робота Табл. 6.1	15 балів	15 балів	15 балів	10 балів	10 балів	15 балів	15 балів	10 балів	15 балів	10 балів	10 балів	15 балів	
Разом	304 бали												

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Методика викладання освітньої галузі «Суспільствознавство», оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	К-ть л-цій, семінарських занять, завдань	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	16 год.	8
2.	Відвідування семінарських занять	12 год.	6
3.	Виконання завдань для самостійної роботи (домашнього завдання)	40 год.	155
4.	Робота на семінарському занятті		60
6.	Модульний контроль	4 год	75
Підсумковий семестровий рейтинговий бал			304

Коефіцієнт: 3,04

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.3

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 - 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 - 68	«задовільно»	E
69 - 74	«задовільно»	D
75 - 81	«добре»	C
82 -89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

9. Методичне забезпечення курсу

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

Рекомендована література

Основна:

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: навч. посіб. / Т.М.Байбара. К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Бібік Н.М. Я у світі. 3 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Бібік. – Х.: Вид.група «Основа», 2013. – 160 с.: іл.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти
4. Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник / Автор та укладач О.О. Лінник. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 248 с.
5. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К.: „Початкова школа“, 2006. – 432 с.

Додаткова:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М.Дичківська. – К.: Академвидав. 2004. - 352 с.
2. Іванішена С. Форми і методи інтерактивного навчання / С.Іванішена // Поч. шк. – 2006. - ЖЗ. – С. 9-11.
3. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства: навч. метод, посіб. / [укладачі О.О.Лінник, Н.І.Черв'якова]. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 85 с.
4. Кукушин В.С. Современные педагогические технологии. Начальная школа: пособие для учителя / В.С.Кукушин. - Рос-тов-и/Д.: Феникс, 2003. – 448 с.
5. Лінник О.О. Творче проєкування в організації життєдіяльності шестирічок: навч.-метод, посіб. / О.О.Лінник. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 178с.
6. Нарочна Л.К. Методика викладання природознавства / Л.К.Нарочна. Г.В.Ковальчук. К.Д.Гончарова. – К.: Вища школа, 1990. – 302с.
7. <http://znaimo.com.ua/>
8. <http://bdpu.org/sites/bdpu.org>